Raadsinformatiebrief

Van	Burgemeester en Wethouder	Zaak nr.	1634195
Aan	Gemeenteraad	RIB nr.	2025-05.
Portefeuillehouder	Bart Heller	Datum	28 januari 2025
Informatie bij	Marjolein van Dongen	Tel. nr.	(035) 629 2883

Onderwerp

Jaarplan Circulair 2025

Kernboodschap

Het Jaarplan Circulair 2025 is het derde jaarplan voor het thema circulariteit. Dit is één van de thema's binnen de opgave Duurzaam. Het jaarplan omvat een terugblik op 2024 en een vooruitblik op de projecten en activiteiten voor 2025 die bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie.

Aanleiding

Het stimuleren van circulariteit is onderdeel van ons coalitieakkoord 2022-2026 Hilversum Koesteren, van onze Omgevingsvisie 2024 en de kern van het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030. Op hoofdlijnen zijn er landelijk vier strategieën voor circulariteit. De eerste gaat over het verminderen van het gebruik van grondstoffen. De tweede over het vervangen van grondstoffen door duurzamere alternatieven. De derde gaat over het verlengen van de levensduur van producten, bijvoorbeeld door hergebruik, reparatie of herbestemming. De vierde strategie is hoogwaardige verwerking, bijvoorbeeld door recycling.
De VNG schreef in 2024 aan het Rijk dat circulaire economie geen *nice to have* maar een *must have* is voor een toekomstbestendige Nederlandse samenleving. De VNG is in 2024 gestart met een netwerk circulariteit voor gemeenten. Dit illustreert dat ook landelijk de circulaire economie in opbouw is, om te groeien in komende jaren.

Terugblik 2024

Het jaar 2024 stond in het teken van het stimuleren van de opbouw van nieuwe, circulaire activiteiten en de transitie van bestaande manieren van werken naar een meer duurzame, circulaire werkwijze. Dit deden we in nauwe samenwerking met bedrijven, organisaties en bewoners, zie ook de bijlage Folder Hilversum Circulair als illustratie van deze samenwerking. Concrete activiteiten uit 2024:

Bedrijven

- Stimuleren van circulair ondernemen, door circulaire scans, het bieden van een netwerk en nieuwe connecties voor samenwerking.
- Behoud van circulaire broedplaatsen, verhuizing Vonk in de Wijk en verkrijgen landelijke status Opwaarts als circulair ambachtscentrum.

Organisaties

- Opening van het Duurzaamheidscentrum Hilversum, op initiatief van Hilversum100, Omgevingseducatie en energiecoöperaties HilverZon en HET, met bijdrage vanuit jaarplan Circulair.
- Realisatie van circulair bouwen en slopen, o.a. de start bouw van Bloemrijk op de locatie van de gesloopte Paulusschool en Kleine Lelie.

Bewoners

- Verdere uitrol van het project Hilversum Repareert, samen met Hilversum100, repaircafé's en de reparatiesector uit het MKB.
- Circulair Gordijnenproject voor gezinnen in energiearmoede vervolgen.

Gemeente

- Circulariteit is verankerd in de Omgevingsvisie 2040, Visie Openbare Ruimte, startnotitie Economische Visie en Gebiedsagenda Zuidwest.
- Ondertekening van het Convenant Toekomstbestendige Nieuwbouw en start implementatie.
- Deelname NK Tegelwippen 2024, pilot Eco Monitor openbare ruimte, duurzaam inkopen en opdrachtgeven. O.a. opdracht voor circulaire renovatie van zeven rioolgemalen en voorbereiden duurzaam beheer van onze sportvelden vanaf 2025.
- Ontwikkeling van het MOB-terrein met plek voor circulaire makers en als materialendepot voor hergebruik in de openbare ruimte.

Vooruitblik 2025

Circulariteit is nog niet sterk ingebed in beleid en regelgeving, zeker in vergelijking met de energietransitie. Daarom is het ook zoeken naar onze eigen rol als lokale overheid. We kiezen ervoor om de opkomst van de circulaire economie in Hilversum te steunen. Centrale begrippen in 2025 zijn dan ook het bieden van een voedingsbodem voor de opkomst van circulaire activiteiten en het stimuleren van opschaling. Het is belangrijk om bruggen te vormen, tussen de huidige (lineaire) en toekomstige (circulaire) economie. Dit raakt ook aan de economische visie, die we in 2025 opstellen. De strategie die we hanteren, blijft ook in 2025 die van slimme volger; we passen beleid toe, dat zich in andere gemeenten bewezen heeft. Zoals we eerder hebben gedaan met ons project Hilversum Repareert, geïnspireerd op Heel Apeldoorn Repareert. Wij blijven binnen Hilversum nauw samenwerken met bedrijven, organisaties en bewoners. Concrete activiteiten in 2025:

Bedrijven

Stimuleren van circulair ondernemen door het blijven bieden van een circulair netwerk voor alle ondernemers en daarnaast te werken aan het:

a) ondersteunen van individuele ondernemers, om meer circulair te gaan werken. Door het aanbieden van circulaire scans en te communiceren over nieuwe, duurzame en circulaire regelgeving.
b) stimuleren van projecten in circulaire ketens. In 2025 richten we ons op twee ketens; de bouw en circulaire ambachten/ hergebruik/reparatie. Het gaat om het starten van nieuwe projecten en opschaling van bestaande projecten.
c) inspelen op de behoefte aan circulaire werklocaties. Dit gaat om de vraag om behoud en de vorming van circulaire clusters, zowel vanuit circulaire makers op locaties zoals bedrijventerrein Zuidwest als van startende kleine ondernemers op locaties zoals Vonk in de Wijk. Dit is in de praktijk complex.

Organisaties

d) Focus op circulair onderwijs zowel in het onderwijsprogramma als in de onderwijshuisvesting.
e) Stimuleren van opschaling en start van nieuwe projecten met maatschappelijke organisaties. Waaronder het opschalen van project refurbishen (opknappen) van meubels door Opwaarts met Tomingroep en het verkennen van andere nieuwe projecten, denk bijvoorbeeld aan circulair renoveren door woningcorporaties en een project voor mensen met een vluchtelingenstatus.

Bewoners

f) Hilversum Repareert blijven uitvoeren en ontwikkelen Dit is ons grootste eigen circulaire project binnen dit Jaarplan. We doen dit samen met de werkgroep reparatie van Hilversum100, repaircafé's en MKB-ers uit de reparatiesector. We doen mee in het landelijk reparatienetwerk, dat het rijk in 2025 ontwikkelt. We brengen onze ervaring in en leren van anderen.

Gemeente

g) We dragen met ons beleid bij aan de groei van circulariteit in Hilversum. In 2025 gaat het onder meer om de ontwikkeling van onze Economische Visie en de toepassing van de circulaire criteria uit het Convenant Toekomstbestendige Nieuwbouw in fysieke projecten en gebiedsontwikkeling.
h) We brengen circulaire uitgangspunten in de praktijk. Denk bijvoorbeeld aan kansen voor hergebruik van materialen. De uitvoering omvat onder meer inkoop en aanbesteding, beheer en ontwerp openbare ruimte, realisatie van projecten zoals Bloemrijk en het gemeentedepot MOB-terrein en ook bij gebiedsontwikkelingen, zoals Sportpark.

Uitvoering

Het jaarplan 2025 gaat verder op de basis die in 2023 en 2024 op het vlak van circulariteit door de gemeente is gelegd. Het benodigde budget ter grootte van € 185.000 is in de programmabegroting 2025 opgenomen, bij Programma 1: Wonen & Leven, taakveld 7.4: Milieubeheer. We werken binnen dit budget om dit Jaarplan uit te voeren. Anders dan bij programma's als Energietransitie voorziet de rijksoverheid (nog) niet in specifieke uitvoeringsmiddelen voor gemeente op het thema Circulariteit. Wel liggen er subsidiekansen bij de rijksoverheid, provincie Noord-Holland en de Europese Unie, die wij waar mogelijk zullen benutten. In 2024 heeft de gemeente 50.000 euro subsidie aangevraagd bij het rijk, regeling Circulaire Ambachtscentra 2024, voor een project van Opwaarts en Tomingroep om meubels te refurbishen (op te knappen).

Wij zullen de gemeenteraad informeren over de uitvoering van het Jaarplan via collegebrieven, raadsinformatiebrieven en de reguliere P&C-cyclus. Na afloop van het jaar volgt het Jaarplan 2026 met een terugblik op 2025.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
mr. C.P. Torres Barrera	dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage:

1 Jaarplan Circulair Hilversum 2025
2 Folder Hilversum Circulair

Deze raadsinformatiebrief is digitaal beschikbaar op internet onder "Vergaderstukken", B en W-vergadering van …datum

Jaarplan Circulair 2025

16 januari 2025

Inhoud

1. **Samenvatting**
2. **Bedrijven**
3. **Organisaties**
4. **Bewoners**
5. **Gemeente**

Bijlagen:

1. Samenvatting position paper “De circulaire economie” van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2024
2. De vier “grote knoppen” uit het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030
3. Ontwikkelingen op circulair gebied buiten Hilversum

1. Samenvatting

Voor u ligt alweer het derde jaarplan voor het thema circulariteit, onderdeel van de opgave Duurzaam. Het coalitieakkoord Hilversum 2022-2026 is wat betreft circulariteit gericht op het faciliteren en aantrekken van bedrijvigheid in de circulaire economie. Het stimuleren van circulariteit is ook één van de doelen binnen de Omgevingsvisie. Het jaarplan Circulair 2025 omvat een terugblik op 2024 en een vooruitblik op de projecten en activiteiten die gepland staan voor 2025.

Circulariteit is nog niet sterk ingebed in beleid en regelgeving, zeker in vergelijking met de energietransitie. Daarom is het ook zoeken naar onze eigen rol als lokale overheid. We kiezen ervoor om de opkomst van circulaire bedrijvigheid te blijven voeden, succesvolle projecten op te schalen en een brug te vormen tussen de huidige (lineaire) en toekomstige (circulaire) economie. Zodat er voor alle Hilversummers wegen openliggen om mee te (gaan) doen aan de circulaire economie. .

De VNG schreef in 2024 aan het Rijk dat circulaire economie geen *nice to have* maar een *must have* is voor een toekomstbestendige Nederlandse samenleving, zie bijlage 1 voor de samenvatting VNG position paper. Ook de VNG bouwt mee aan de circulaire samenleving en is in 2024 gestart met een netwerk circulariteit voor gemeenten. Dit illustreert dat ook landelijk de circulaire economie in opbouw is, om te groeien in komende jaren.

Vooruitblik 2025

Wij blijven binnen Hilversum nauw samenwerken met bedrijven, organisaties en bewoners. Dit jaarplan is dan ook weer opgezet naar deze drie doelgroepen en bevat ook een hoofdstuk over de circulaire gemeentelijke organisatie. In sommige projecten nemen wij een trekkende rol, in andere faciliteren wij partners.

De strategie die we hanteren, blijft ook in 2025 die van slimme volger; we passen beleid toe, dat zich in andere gemeenten bewezen heeft. Zoals we eerder hebben gedaan met ons project Hilversum Repareert, geïnspireerd op Heel Apeldoorn Repareert.

We kijken in 2025 onder meer naar Amsterdam om van te leren over circulariteit en de toepassing van data, bijvoorbeeld om zo hergebruik van materialen beter te kunnen plannen. We verkennen welke circulaire projecten van het Uitvoeringsprogramma 2025 – 2028 van de MRA (Metropoolregio Amsterdam). Andersom onderzoekt de MRA of zij het Hilversumse Circulaire Gordijnenproject kan opschalen. In regionaal verband werken we mee aan een startnotitie over het thema circulaire economie, als uitwerking van het thema circulaire economie in de Regionale Samenwerkingsagenda Gooi en Vechtstreek 2023-2026.

Wat gaan we doen in 2025?

1. **Bedrijven: Stimuleren van circulair ondernemen**
   door het blijven bieden van een circulair netwerk voor alle ondernemers en daarnaast meer gestructureerd langs drie lijnen te werken aan het:
   a. ondersteunen van individuele ondernemers, om meer circulair te gaan werken. Door het aanbieden van circulaire scans en te communiceren over nieuwe, duurzame en circulaire regelgeving.
   b. stimuleren van projecten in circulaire ketens. In 2025 richten we ons op twee ketens; de bouw en circulaire ambachten/ hergebruik/reparatie. Het gaat om het starten van nieuwe projecten en opschaling van bestaande projecten.
   c. inspelen op de behoefte aan circulaire werklocaties. Dit gaat om de vraag naar behoud en de vorming van circulaire clusters, zowel vanuit circulaire makers op locaties zoals bedrijventerrein Zuidwest als van startende kleine ondernemers op locaties zoals Vonk in de Wijk. Dit is een complexe opgave, die meerdere beleidsterreinen raakt. Een eenvoudig antwoord is er niet.

2. **Organisaties**
   a. **Focus op circulair onderwijs** zowel in het onderwijsprogramma als in de onderwijshuisvesting.

b. **Stimuleren van opschaling en start van nieuwe projecten met maatschappelijke organisaties**, door het
   - **opschalen van project refurbishen van meubels,** door Opwaarts in een nieuwe samenwerking met Tomingroep.
   - **nieuwe projecten te verkennen en te starten.** Denk bijvoorbeeld aan circulair renoveren door woningcorporaties en een project voor mensen met een vluchtelingenstatus.

3. **Bewoners: Hilversum Repareert blijven uitvoeren en ontwikkelen**
   Dit is ons grootste eigen circulaire project binnen dit Jaarplan. We doen dit samen met de werkgroep reparatie van Hilversum100, repaircafé's en MKB-ers uit de reparatiesector. We doen mee in het landelijk reparatienetwerk, dat het rijk in 2025 ontwikkelt. We brengen onze ervaring in en leren van anderen.

4. **Circulaire gemeentelijke organisatie:**
   a. **We dragen met ons beleid bij aan de groei van circulariteit in Hilversum.** In 2025 gaat het onder meer om de ontwikkeling van onze Economische Visie en de toepassing van de circulaire criteria uit het Convenant Toekomstbestendig Bouwen in woningbouweprojecten en gebiedsontwikkeling.
   b. **We brengen circulaire uitgangspunten in de praktijk.** Denk bijvoorbeeld aan kansen voor hergebruik van materialen. De uitvoering omvat onder meer inkoop en aanbesteding, beheer en ontwerp openbare ruimte, realisatie van projecten zoals Bloemrijk en het gemeentedepot MOB-terrein en ook bij gebiedsontwikkelingen, zoals Sportpark.

Terugblik 2024

Het jaar 2024 stond in het teken van het opstarten van nieuwe en het voortzetten van de lopende circulaire projecten. Dit deden we in nauwe samenwerking met bedrijven, organisaties en bewoners. Enkele concrete projecten en activiteiten uit 2024.

Bedrijven

- Stimuleren van circulair ondernemen, door circulaire scans, het bieden van een netwerk en nieuwe connecties voor samenwerking.
- Behoud van circulaire broedplaatsen, verhuizing Vonk in de Wijk en verkrijgen landelijke status als circulair ambachtscentrum Opwaarts.

Organisaties

- Opening van het Duurzaamheidscentrum Hilversum, op initiatief van Hilversum100, Omgevingseducatie en energiecoöperaties HilverZon en HET, met bijdrage vanuit het jaarplan circulair.
- Realisatie van circulair bouwen en slopen, o.a. de start bouw van Bloemrijk op de locatie van de gesloopte Paulusschool en Kleine Lelie.

Bewoners

- Verdere uitrol van het project Hilversum Repareert, samen met Hilversum100, repaircafé's en de reparatiesector uit het MKB.
- Circulair Gordijnenproject voor 600 gezinnen in energiearmoede.

Gemeente

- Circulariteit is verankerd in de Omgevingsvisie 2040, Visie Openbare Ruimte, startnotitie Economische Visie en Gebiedsagenda Zuidwest.
- Ondertekening van het Convenant Toekomstbestendig Bouwen en start implementatie.
- Deelname NK Tegelwippen 2024, pilot Eco Monitor openbare ruimte, opdracht voor circulaire renovatie van zeven rioolgemalen en voorbereiden duurzaam beheer van onze sportvelden vanaf 2025.
- Ontwikkeling van het MOB-terrein met plek voor circulaire makers en als materialendepot voor hergebruik in de openbare ruimte.

In de volgende hoofdstukken komen de resultaten uitgebreider aan bod.

Communicatie

Om de resultaten uit 2024 echt te laten spreken is een bijlage gemaakt. Daarin staan 10 korte interviews met mensen die in Hilversum wonen

en/of werken aan circulair Hilversum. Zij illustreren zo concreet hoe er in Hilversum op allerlei vlakken aan circulariteit wordt gewerkt. Communicatie blijft ook in 2025 belangrijk, om perspectief te bieden en resultaten te laten zien. Dit geldt onder meer voor de uitvoering van project Hilversum Repareert en Circulaire Scans voor ondernemers.

Financiering en subsidies

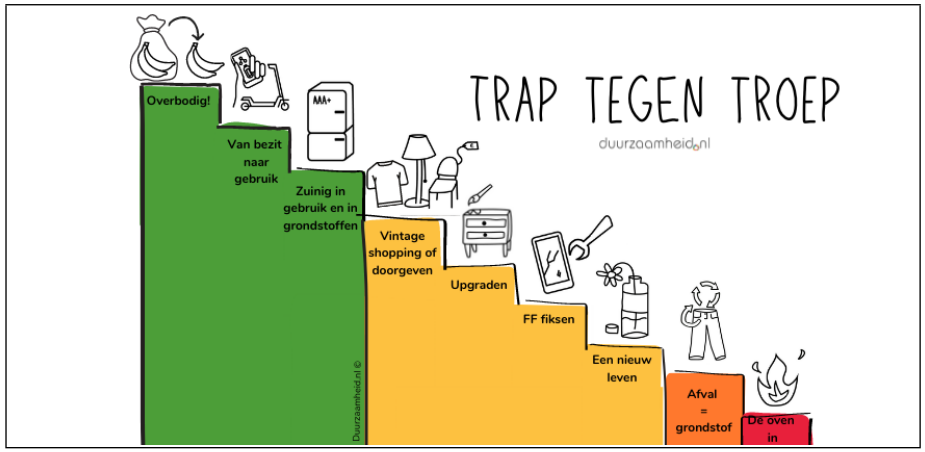
Voor realisatie van dit jaarplan is in de begroting een bedrag van € 185.000, - opgenomen. Het zwaartepunt van de bestedingen ligt buiten onze organisatie, bij bedrijven, organisaties en bewoners.

Op weg naar de circulaire samenleving in 2050

Net als in Europese en Nationale programma's is dit jaarplan een stap op weg naar een circulaire samenleving. Het doel daarvan is 2030 50% circulair en in 2050 voor vrijwel 100% circulair, zie ook het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030.

In een circulaire economie worden producten en materialen steeds opnieuw gebruikt. Op hoofdlijnen zijn er landelijk vier strategieën voor circulariteit. De eerste gaat over het verminderen van het gebruik van grondstoffen. De tweede over het vervangen van grondstoffen door duurzamere alternatieven. De derde gaat over het verlengen van de levensduur van producten, bijvoorbeeld door hergebruik, reparatie of herbestemming. De vierde strategie is hoogwaardige verwerking, bijvoorbeeld door recycling. Zie ook bijlage 2 voor een verdere toelichting van deze vier strategieën en bijlage 3 voor ontwikkelingen op circulair gebied buiten Hilversum.

De R-ladder voor circulariteit is internationaal veel gebruikt. Het is ons streven om hoger op de R-ladder te komen. In de onderstaande figuur zijn de Engelse termen uit de R-ladder (Re-use, repair etcetera) vertaald naar Nederlandse begrippen.

2. Bedrijven

Het stimuleren van circulaire bedrijvigheid is onderdeel van het coalitieakkoord Hilversum Koesteren. Dat doen we in de eerste plaats door een voedingsbodem te bieden; een circulair netwerk voor ondernemers; waar zij elkaar kunnen ontmoeten, zodat nieuwe ideeën en samenwerkingen kunnen ontstaan. De kwartiermaker circulaire economie is de spil in dit netwerk. Maar met alleen een netwerk komen wij er niet. We gaan ook concreet aan de slag om circulair ondernemen te steunen. Dat doen we op drie manieren.

1. **Individuele ondernemers ondersteunen--> circulair werken**
   Dit doen we met circulaire scans, waarmee inzicht wordt geboden in circulaire mogelijkheden voor hun bedrijf. Ook zorgen we voor tijdige informatie over veranderende wetgeving, bijvoorbeeld de voor grote ondernemers verplichte duurzaamheidsrapportage. Zo kunnen ondernemers hier tijdig op inspelen en hebben we als overheid straks minder werk om hierop te gaan handhaven.
2. **Ketens van ondernemers steunen --> circulaire projecten**
   Dit doen we door kansrijke, circulaire ketens op te zoeken en te stimuleren om tot nieuwe projecten te komen. We richten ons in 2025 op de bouwsector en circulaire ambachten. Dit sluit aan bij bestaande regionale samenwerkingen zoals de Verkenning regionale Bouwkringloop, Verkenning inclusieve, circulaire ambachten en het netwerk Makers in het Gooi. Innovatieve projecten bieden de beste kans om subsidie aan te vragen, bijvoorbeeld bij het Rijk, als ze gedragen worden door een samenwerking tussen verschillende partijen.
3. **Inspelen op de vraag naar circulaire werklocaties/ -clusters**
   Dit gaat om de vraag naar behoud en de vorming van circulaire clusters, zowel vanuit circulaire makers op locaties zoals bedrijventerrein Zuidwest als van startende kleine ondernemers op locaties zoals Vonk in de Wijk. Dit is een complexe opgave, die meerdere beleidsterreinen raakt. Een eenvoudig antwoord is er niet. Dit raakt aan de Economische Visie, die de gemeente in 2025 verder uitwerkt. Denk aan “zwaardere” activiteiten, zoals circulaire makers, die passen op een bedrijventerrein, zoals Zuidwest Hilversum. Denk ook aan “lichte” activiteiten, die passen in een wijk, zoals startende ondernemers, die nu bijvoorbeeld werken in Vonk in de Wijk. Beide type activiteiten, licht en zwaarder, hebben behoefte aan werklocaties en clustervorming; met meerdere verwante bedrijven bij elkaar zitten, zodat samenwerken en groeien makkelijker gaat.

Deze drie manieren van werken worden versterkt door het bestaan van een actief circulair netwerk van ondernemers.

Circulair netwerk van ondernemers

De kwartiermaker circulaire economie heeft het netwerk in Hilversum in 2024 verder opgebouwd, in opdracht van de gemeente. Door het bij elkaar brengen van partijen kunnen zij kennis en ervaring opdoen en uitwisselen. Binnen het netwerk signaleren ondernemers hun kansen en de kwartiermaker helpt bij het initiëren van nieuwe verbindingen en ketenprojecten. Dit zetten wij voort in 2025, zodat het nu en komende jaren leidt tot meer circulaire bedrijvigheid.

Onze kwartiermaker blijft afstemmen met de kwartiermaker circulaire economie van de gemeente Gooise Meren. Binnen de regio Gooi en Vechtstreek heeft de kwartiermaker van Hilversum het voortouw op het onderwerp circulaire ambachten en hergebruik. De kwartiermaker van Gooise Meren heeft het voortouw op circulair bouwen.

In 2024 zijn door de kwartiermaker circulaire economie in Hilversum activiteiten verricht voor het vergroten van circulaire bedrijvigheid bij het Midden- en Kleinbedrijf, het verkennen van de mogelijkheden voor het vergroten van de circulaire economie vanuit de Tomingroep, de uitvoering van het circulair gordijnenproject voor huishoudens in energiearmoede, het aanhaken van ondernemers bij Hilversum

Repareert, het adviseren van ondernemers met circulaire scans, verkennen van de mogelijkheden om aan te haken bij landelijke projecten en het organiseren van inbreng over circulaire economie en broedplaatsen vanuit het ondernemersnetwerk voor onder meer de economische visie. De kwartiermaker is via het aanjaagteam circulair bouwen (trekker Gooise Meren) aangehaakt bij verschillende projecten, zoals circulaire bouwketen, circulaire badkamers (zie Organisaties), biobased isolatiematerialen en de minimaster circulaire bouw.

1. **Individuele ondernemers ondersteunen--> circulair werken**

In het Jaarplan 2024 waren de eerste 5 circulaire scans opgenomen. Vanwege de grote vraag van Hilversumse ondernemers is dit uitgebreid, zodat in de periode t/m januari circa 25 scans in Hilversum zijn uitgevoerd. In februari gaan we dit evalueren, om vervolgstappen te bepalen. Dit doen we in samenwerking met Gooise Meren, samen zijn er dan circa 100 circulaire scans uitgevoerd.

Een circulaire scan geeft inzicht hoe circulair de onderneming is en welke kansen en mogelijkheden de circulaire economie biedt, toegesneden op die onderneming in een gesprek met de ondernemer.

2. Ketens van ondernemers steunen --> circulaire projecten

We kiezen voor projecten in a. de bouwketen en b. circulaire ambachten, omdat we daar de beste kansen zien in onze gemeente. We werken ook op regionale schaal samen.

2A Bouwketen: meedoen aan regionale concrete uitwerking van een online wisselplaats voor bouwmaterialen voor gemeenten, regio, woningcorporaties, aannemers en architecten onderling

In 2024 is in opdracht van de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek onderzoek uitgevoerd door de stichting Bouwkringloop. Dit ging om verkenning van de mogelijkheden voor hergebruik van bouwmaterialen op twee vlakken: een bouwkringloop van bedrijven voor consumenten en een bouwmaterialen wisselplaats voor professionals. De uitkomst is dat er in onze regio goede kansen zijn voor een online wisselplaats voor bouwmaterialen voor gemeenten, regio, woningcorporaties, aannemers en architecten onderling. Daarbij zoeken we de samenwerking op met de provincie Noord-Holland en kijken we naar gebruik van de matchingstool voor bouwmaterialen DuSpot. Dit is een digitaal instrument om de vraag en het aanbod van circulair en duurzaam bouwmateriaal te inventariseren en met elkaar te matchen.

Verder onderzoeken we wat we binnen onze mogelijkheden kunnen doen voor een circulaire bouwketen. We kijken daarbij naar drie aspecten:

- circulair ontwerpen, zoals in het convenant toekomstbestendig bouwen
- hergebruik van bouwmateriaal, waaronder bovenstaand project materiaal wisselplaats.
- biobased bouwmateriaal, zoals met GNR-hout en het toepassen van lokaal geteeld isolatiemateriaal.

2B Circulaire ambachten: we steunen deze vakmensen om hun circulaire projecten te starten of op te schalen.

In 2025 start het project opschalen refurbishen meubels door Opwaarts en Tomingroep. Dit project staat beschreven in het hoofdstuk Organisaties. Ook werken we graag mee om andere circulaire projecten mogelijk te maken.

3. **Circulaire werklocaties bieden --> circulaire werkclusters**

Dit raakt aan de Economische Visie, die de gemeente in 2025 uitwerkt. Denk aan “zwaardere” activiteiten, zoals circulaire makers, die passen op een bedrijventerrein, zoals Zuidwest Hilversum. Denk ook aan “lichte” activiteiten, die passen in een wijk, zoals startende ondernemers, die nu bijvoorbeeld werken in Vonk in de Wijk. Beide type activiteiten, licht en zwaarder, hebben baat bij duidelijkheid over hun werklocatie (blijft het beschikbaar, onder welke voorwaarden) en clustervorming; met meerdere verwante bedrijven bij elkaar zitten, zodat samenwerken en groeien makkelijker gaat. In Hilversum zijn er al diverse circulaire

werklocaties voor startende bedrijven, waaronder Vonk in de Wijk, Werf35 en De Groene Afslag

In de Gebiedsagenda Zuidwest (door de gemeenteraad vastgesteld in december 2024) blijft de gemeente ruimte bieden aan maakbedrijven, met een hogere milieucategorie waaronder circulaire bedrijvigheid. De focus ligt bij circulaire, praktijkgerichte bedrijven en maakindustrie. Dit is een goede basis, voor groei van deze bedrijvigheid in komende jaren.

In 2024 is aangesloten met bedrijventerrein Zuidwest bij de MRA Reststroomanalyse bedrijventerreinen. Uit analyse bleken slechts enkele kansen voor kleinere hoeveelheden slib, vet en riool aanwezig. Daarom is geen opvolging benoemd.

Startnotitie Economische Visie

Op 31 januari 2024 heeft de gemeenteraad de startnotitie Economische Visie vastgesteld. Met deze lange termijnvisie wordt richting gegeven aan onder meer de transitie naar een circulaire economie. De visie gaat ook over andere transities, zoals de energietransitie, de veranderende arbeidsmarkt en gevraagde vaardigheden, het digitaliseringsvraagstuk en de toenemende druk op de leefomgeving. De Economische Visie is belangrijk om hier goed richting aan te geven en zo duidelijkheid te bieden aan ons bedrijfsleven en de kennisinstellingen. Vanuit deze lange termijnvisie werken we samen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

3. Organisaties

3.1 Focus op circulair onderwijs; zowel in het onderwijsprogramma als in de onderwijshuisvesting.

De onderwijssector is belangrijk in de ontwikkeling van een circulaire economie. Zij leidt vakmensen op die hieraan gaan werken. Denk aan het MBO College in Hilversum. Ook lenen onderwijsgebouwen zich goed voor de praktijk van circulair bouwen en renoveren. Daarnaast is op Crailo de 'School for Change' in De Groene Afslag, een organisatie met landelijke uitstraling, gericht op iedereen die werk wil maken van duurzame transitie. Het onderwijsaanbod is dus groot. Binnen de MRA en Regio Utrecht zijn er verder connecties met hogescholen en universiteiten.

Circulariteit in het onderwijsprogramma

Circulariteit is al jaren onderdeel van de duurzaamheidseducatie op scholen, aangeboden met financiële steun van de gemeente, zie website educatief Hilversum. De uitvoering is in handen van Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek. Het lesprogramma, dat in 2025 wordt voorgezet, richt zich onder meer op het verminderen van afval, stimuleren van ruilmarkten, buurtbiebs en kledingkettingen waarbij kleding wordt geruild. In 2024 is een Textiel Race georganiseerd. Dit is een wedstrijd tussen verschillende scholen waarbij zoveel mogelijk oude kleding en textiel bij mensen uit de buurt wordt opgehaald.

Circulaire onderwijshuisvesting

De gemeente heeft een zorgplicht voor bekostiging van huisvesting voor primair, middelbaar en speciaal onderwijs. Circulariteit is een belangrijk element in de investeringen. Bij de bouw van de nieuwe Paulusschool is gekozen voor concrete circulaire maatregelen, zoals het gebruik van eco-steen, het realiseren van een semi-losmaakbare staalconstructie, herbruikbare binnenwanden en multiplex lambrisering.

3.2 Stimuleren van opschaling en start van nieuwe projecten met maatschappelijke organisaties;

a. **Opschalen van project refurbishen van meubels,** door Opwaarts in een nieuwe samenwerking met Tomingroep.
b. **Nieuwe projecten verkennen en starten.** Denk bijvoorbeeld aan circulair renoveren door woningcorporaties, woninginrichting voor gezinnen met een vluchtelingenstatus en circulaire inrichting van flexwoningen op het Circusterrein.

A Opschalen van project refurbishen van meubels in 2025.

Het project is een coproductie, op initiatief van Opwaarts, met Tomingroep en ook is er een rol voor GAD en de regio. Voor de gemeente een mooie kans om basisbanen te realiseren en circulair ondernemen te stimuleren, beide komen voor in het coalitieakkoord. De gemeente Hilversum heeft een subsidieaanvraag ingediend voor dit project bij het Rijk voor de Regeling Specifieke Uitkering Circulaire Ambachtscentra 2024, voor 50.000 euro om de begroting rond te krijgen.

Het project Opschalen refurbishen meubels heeft als doel om eind 2025 een ingerichte productielijn voor het opknappen van meubels binnen de keten inname GAD, kringloopwinkels, Opwaarts, Tomingroep en de gemeente Hilversum. Daarnaast moet dit een ontwikkelde werk-leerlijn opleveren. De werk-leerlijn kan bij een positief projectresultaat doorgroeien naar een Leer Werk Centrum (LWC).

Circulair ambachtscentrum Opwaarts

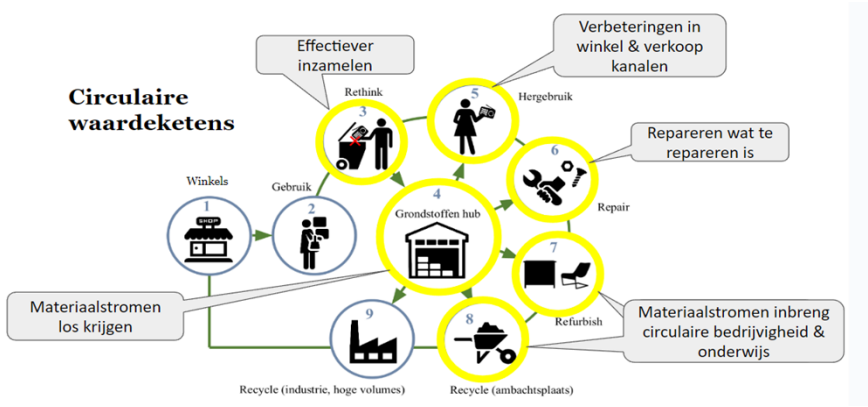
Het Rijk heeft Opwaarts in 2024 erkend als circulair ambachtscentrum. Een circulair ambachtscentrum is een locatie of een netwerk waarbij partijen samenwerken aan het verminderen van afvalstromen en het realiseren van hoogwaardig product- en materiaalhergebruik. Daarbij worden minimaal de functies van een milieustraat, kringloopwinkel, reparatiewerkplaats, onderwijs en het sociaal domein gecombineerd, waardoor spullen en materialen langer in gebruik blijven en onnodig storten en verbranden wordt voorkomen. Het Rijk streeft naar een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra.

In 2024 heeft Opwaarts een landelijke prijs gewonnen van de Awards voor Duurzaamheid in de categorie hergebruik. De jury heeft hiervoor gekozen, als inspirerend voorbeeld, omdat ze op een originele manier spullen redden die ten onrechte worden weggegooid. Ook ziet de jury hun creatieve aanpak als goed opschaalbaar, om te kopiëren naar andere regio's.

In 2024 is een verkenning uitgevoerd naar circulaire ambities en participatiemogelijkheden voor de regio Gooi en Vechtstreek
Dit onderzoek is uitgevoerd door Tomingroep, gemeente Hilversum en een ervaren adviseur/deskundige Circulair Ambachtscentrum. Uit het onderzoek zijn meerdere kansen naar voren gekomen waarmee de huidige circulaire waardeketens versterkt kunnen worden, te weten:

1. *Effectiever inzamelen* – toename hergebruik spullen en materialen
2. *Verbeteren winkels & verkoopkanalen* – toename hergebruik spullen
3. *Repareren wat te repareren is* - levensduur verlengen, minder afval
4. *Materiaalstromen los krijgen* van onverkochte en kapotte spullen
5. *Materiaalstromen die los zijn gekomen inbrengen* voor circulaire bedrijvigheid en onderwijs

Uit de verkenning blijkt dat er volop mogelijkheden zijn voor het vergroten van de circulaire economie in de regio met kringloop- goederen en -materialen. Dit biedt vooruitzicht op positieve maatschappelijke waarde, gewogen met de driehoek mens (participatie), milieu (R-ladder) en middelen van de overheid. De beste mogelijkheden liggen in een combinatie van betere inname van kringloop- goederen en -materialen, plus het ontwikkelen van nieuwe circulaire activiteiten. Ook kan de leegstaande ruimte bij Tomingroep zo benut worden. Voor het onderwijs zien we een rol om scholieren en jongeren praktijkervaring op te laten doen bij deze circulaire activiteiten en zo bij te dragen aan de opleiding van de vakmensen van de toekomst.

B. Nieuwe projecten verkennen en starten in 2025. Denk bijvoorbeeld aan circulair renoveren door woningcorporaties en woninginrichting voor gezinnen met een vluchtelingenstatus. Dit werken we in het eerste kwartaal van 2025 verder uit. In 2024 is de uitvoering van onderstaande twee projecten gestart.

Uitvoering pilots circulaire badkamers door woningcorporaties
Gooi en Omstreken en De Alliantie voeren samen een pilot uit met 150 circulaire badkamers in sociale huurwoningen, verspreid over Hilversum en Gooise Meren. Het is voor het eerst dat dit concept op deze schaal wordt uitgevoerd, mede dankzij subsidie van Kansen voor West. De subsidiecoördinator van de gemeente Hilversum heeft hiervoor zijn expertise ingebracht. Het innovatieve concept is ontwikkeld door een bedrijf uit Naarden en bestaat uit deels biobased en deels hergebruikte materialen. In 2024 zijn in Hilversum de eerste badkamers geplaatst, bij de renovatie van woningen aan de Wandelmeent, zie ook artikel innovatie circulaire badkamers Hilversumse Meent. Het project loopt tot en met eind 2025. Woningcorporaties zullen de komende jaren vaker circulair gaan werken, zoals ook is opgenomen in de prestatieafspraken.

3. Bewoners

Als gemeente faciliteren we circulaire bewonersinitiatieven vanuit de Stichting Hilversum100 en het Duurzaamheidscentrum. Ook voeren we zelf twee projecten uit, in samenwerking met Hilversum100; Hilversum Repareert en het Circulaire Gordijnenproject.

Hilversum Repareert

Het programma Hilversum Repareert is begonnen in 2023. Het doel van Hilversum Repareert is om bewoners bewust te maken van de reparatiemogelijkheden in Hilversum en de reparatiepunten te ondersteunen. Het programma kent 5 pijlers; samenwerkingen, informatievoorziening, netwerk van reparateurs, acties (campagnes) en monitoring. De website van Hilversum Repareert is eind 2023 opgezet en de eerste actie, een communicatiecampagne, liep begin 2024.

Reparatie draagt bij aan een circulaire samenleving. Het is niet alleen de bedoeling dat Hilversummers meer gaan repareren, maar ook dat er voldoende reparatie ondernemers, initiatieven en hobbyisten in Hilversum zijn om kapotte producten naar toe te brengen.

In 2024 lag de nadruk op samenwerkingen. Met Hilversum100 maar ook met de Repair Cafés, de GAD, Omgevingseducatie, de bewoners en de reparatie ondernemers. Om de reparatie ondernemers te steunen hebben we netwerkbijeenkomsten geïnitieerd. Hiermee versterken we het reparatienetwerk in Hilversum. Daarnaast lag de nadruk op het delen van informatie en het uitvoeren van acties. Onder deze acties vallen de *communicatiecampagne* waarmee Hilversum Repareert in het straatbeeld is verschenen, de *Textiel Race* waarin verschillende basisschool klassen hebben gestreden om zo veel mogelijk textiel in te zamelen, repareren en een tweede leven te geven. Hiermee is ruim 3000 kilogram kleding ingezameld. Verder zijn we gestart met een *reparatietegoedbonnen pilot*. Hiermee verlagen we de financiële drempel om te repareren. Zie voor meer informatie over de reparatie tegoedbonnen. De pilot loopt tot maart 2025.

In 2025 zetten we door wat in 2023 en 2024 is opgebouwd. De netwerkbijeenkomsten worden georganiseerd naar behoeve van het reparatienetwerk. De informatievoorziening wordt geoptimaliseerd en actueel gehouden en worden maandelijks berichten gedeeld. De tegoedbonnen actie loopt af en wordt geëvalueerd met een mogelijk vervolg, hiermee dragen wij niet alleen bij aan de lokale reparatie trend maar ook aan landelijk onderzoek naar reparatietegoed wat wordt gedaan door KPMG in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Daarnaast wordt gekeken hoe Hilversum Repareert onder gebracht kan worden bij Hilversum100 en daardoor geïntegreerd wordt in het duurzame bewonersnetwerk van Hilversum en zetten we samen met Omgevingseducatie en de Repair Cafés een reparatie les op voor basisscholen in Hilversum. Het effect van de inspanningen wordt gemonitord en geëvalueerd.

Circulair Gordijnenproject

De gemeente biedt inwoners de hulp van een EnergieKlusser aan. Deze bekijkt wat gedaan kan worden om de energiekosten te verlagen in een woning. Hierbij bieden zij een maatregelenpakket aan met onder andere isolerende gordijnen, zie ook Jaarplan Energiearmoede 2025. In het Circulaire Gordijnenproject komen de aanpak van energiearmoede en circulariteit mooi samen. De gordijnen worden gemaakt van reststoffen. Het zijn gordijnen van zware stof die worden gevoerd met isolatiestof. Deze gordijnen houden warmte in de winter binnen en in de zomer buiten. Het project is in 2023 gestart met een pilot. Hierin zijn 75 isolerende gordijnen opgehangen. Het doel voor 2024 was 300 gordijnen ophangen. Omdat het project zo positief is opgepakt is dit doel ruim overschoten. Zo zijn er dit jaar 500 gordijnen opgehangen. Dit samen heeft geleid tot het hergebruiken ongeveer 5580 vierkante meter afgedankte stof en voering. Dat is ¾ voetbalveld aan stof. Deze stof bestaat voornamelijk uit een mix van polyester en katoen of polyester en linnen. 2025 is het laatste jaar met de subsidiegelden voor het energiearmoede project. Daarom wordt in 2025 gekeken hoe het project ingebed kan worden in de gemeente zonder de subsidiegelden van het Rijk en hoe het project kan opschalen. Dit doen we met behulp van de MRA. Het doel voor 2025 is om 200 gordijnen op te hangen. Daarnaast wordt onderzocht of de gordijnrails circulair gemaakt kunnen worden en wat de mogelijkheden zijn om samen te werken met een vervezelaar om iets te kunnen maken van het knipafval. Bijvoorbeeld het maken van een viltdoek of garen.

Duurzaamheidscentrum geopend in 2024

Vanuit het jaarplan Circulair Hilversum hebben we in 2024 financieel bijgedragen aan de subsidie voor het Duurzaamheidscentrum Hilversum. Deze subsidie loopt t/m eind 2025. Het centrum is momenteel tijdelijk gevestigd aan de Larenseweg 30, in hetzelfde pand als broedplaats Vonk in de Wijk. Dit zorgt voor kruisbestuiving en nieuwe samenwerkingen.

Het Duurzaamheidscentrum Hilversum is een initiatief voor en door Hilversummers. Hier kunnen inwoners onafhankelijk en betrouwbaar advies op maat krijgen over duurzame wonen en leven.

Hilversum100

Binnen Hilversum100 ondersteunt de themagroep Circulaire Economie initiatieven die afval reduceren of die afval zo hoogwaardig mogelijk omzetten zodat grondstoffen en materialen opnieuw gebruikt kunnen worden. Hilversum100 verbindt initiatieven en brengt deze, zoals Repair Cafés en het KlusKlooster, onder de aandacht bij een steeds grotere groep Hilversummers. De gemeente subsidieert Hilversum100.

Repair Cafés

Hilversum telt inmiddels 3 Repair Cafés waar bewoners hun kapotte apparaten kunnen laten repareren door vrijwilligers of hier zelf aan de slag kunnen met de hulp en het juiste gereedschap. De Repair Cafés in De Meent, de Zoutkeet en Kerkelanden vinden maandelijks plaats. Het Repair Café Kerkelanden is begin 2024 met een kleine bijdrage vanuit de gemeente geholpen om met name wat materiaal te kunnen aanschaffen. Daarnaast zijn er geluiden vanuit de gemeenschap om meer Repair Cafés op te zetten. Mogelijk locaties zijn het Duurzaamheidscentrum (centrum) en Liv Inn (Noordwest).

Kluskloosterr

Een ander circulair initiatief is het Kluskloosterr. Op deze locatie aan de Korte Noorderweg kunnen inwoners samen klus- en reparatiewerkzaamheden uitvoeren, bijvoorbeeld aan hun huishoudelijke apparatuur, fiets, auto of een creatief project. Het is drie avonden in de week open.

5. Circulaire gemeentelijke organisatie

A. We dragen met ons beleid bij aan de groei van circulariteit

In 2024 is circulariteit verankerd in de Omgevingsvisie 2040, Visie Openbare Ruimte, startnotitie Economische Visie, Gebiedsagenda Zuidwest, door ondertekening van het Convenant Toekomstbestendige Nieuwbouw en we doen een pilot Eco Monitor openbare ruimte. In 2025 gaat het onder meer om de ontwikkeling van onze economische visie en de toepassing van de circulaire criteria uit het Convenant Toekomstbestendige Nieuwbouw. We blijven circulair inkopen en aanbesteden, conform het in 2022 vastgestelde inkoopbeleid.

Circulariteit in de openbare ruimte

De Visie openbare Ruimte is in januari 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Het realiseren van circulair materiaalgebruik in de openbare ruimte, onder de noemer Duurzaam Hilversum, heeft daarin een belangrijke plek. De beleidsdoelen die wij geformuleerd hebben zijn:

- wij verduurzamen het materiaalgebruik voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte;
- wij streven naar uniform materiaalgebruik in de openbare ruimte ten behoeve van efficiënt beheer.

Pilot Eco Monitor openbare ruimte

In 2024 zijn we gestart met een pilot met de Eco Monitor, binnen MRA-verband. Deze methodiek voorziet in de effectmonitoring van verschillende duurzaamheidscriteria (CO2, grondstoffen, energie) van openbare ruimte projecten, onder meer via duurzaam inkopen. Wanneer succesvol, dan zou deze methodiek breed kunnen worden ingevoerd. Dit heeft een relatie met motie M23-167 over interne CO2-beprijzing voor nieuwe investeringen van de gemeente in de openbare ruimte.

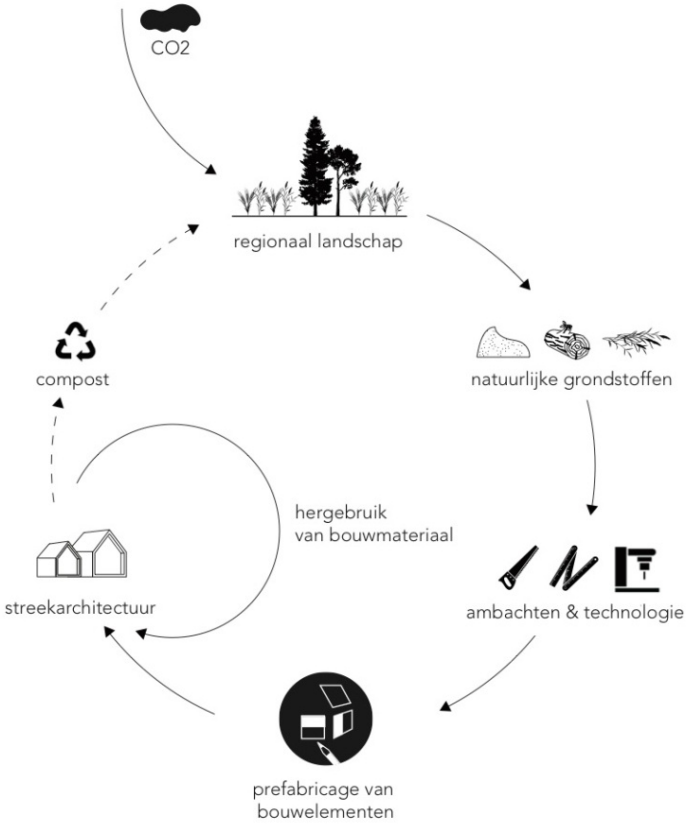
Circulair bouwen

In het hoofdstuk bedrijven is de bouwketen al genoemd, waar we ook als regelgevende, bouwende en gebouwbeherende organisatie onderdeel van uitmaken. Dat betekent dat we ook vanuit onze eigen organisatie onderzoeken, wat we binnen onze mogelijkheden kunnen doen voor een circulaire bouwketen; ontwerp, hergebruik en biobased. Voor alle drie de onderwerpen is het kennisnetwerk van het regionaal aanjaagteam circulaire bouwen nuttig. Maar alleen meeliften op een netwerk is niet genoeg, we zullen zelf ook meer inzet gaan plegen op circulair bouwen in 2025.

We werken in 2025 drie aspecten uit van circulair bouwen:
1 circulair ontwerpen, onder meer in gebiedsontwikkeling en door het implementeren van het convenant toekomstbestendig bouwen. De gemeente heeft het Convenant toekomstbestendige nieuwbouw ondertekend op 24 oktober 2024, niveau zilver. In 2025 implementeren we het convenant in ons beleid.

2 hergebruik van bouwmateriaal, waaronder het regionale project DuSpot, voor een digitale materiaal wisselplaats. Hier kunnen we met onze materialen uit gebouwen en de openbare ruimte aan mee doen. Dit raakt ook aan de ontwikkeling van de fysieke locatie MOB-terrein. Data-ontwikkeling voor het plannen van benodigde en vrijkomende bouwmaterialen is hierbij relevant. Onze eigen materialen willen we zoveel mogelijk behouden en hergebruiken.

3 biobased bouwmateriaal, zoals met GNR-hout in pilotproject van stichting Bouwtuin en het toepassen van lokaal geteeld isolatiemateriaal.

afbeelding van Stichting Bouwtuin

Circulair gebruik van hout van Hilversumse bomen
Ook relevant voor biobased bouwmateriaal is het lopende stage onderzoek door een stagiair van de Hogeschool Utrecht. Hij is in 2024 gestart met het beantwoorden van de vraag: Hoe kunnen we het hout van gekapte bomen in en om Hilversum zo goed mogelijk gaan gebruiken? Hij betrekt hierbij het Goois Natuurreservaat en verschillende teams van de gemeente, zoals ontwerp en beheer openbare ruimte. Het stagerapport wordt begin 2025 verwacht.

B. We brengen circulaire uitgangspunten in de praktijk. Denk bijvoorbeeld aan kansen voor hergebruik van materialen. De uitvoering omvat onder meer inkoop en aanbesteding, beheer en ontwerp openbare ruimte, realisatie van projecten zoals Bloemrijk en het gemeentedepot MOB-terrein en ook bij gebiedsontwikkelingen, zoals Sportpark.

Circulair en sociaal inkopen en opdrachtgeven
Circulariteit is sinds 2022 onderdeel van het inkoopbeleid. Wij monitoren dit met de methodiek van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en dit is ook onderdeel van ons jaarverslag. We zijn niet zo tevreden over dit instrument, omdat het helaas niet over circulaire resultaten gaat, maar alleen over aandacht voor circulariteit in de verschillende stappen van de procedures voor inkoop en aanbesteding. We verkennen in 2025 of, en zo ja hoe, wij hieraan mee willen blijven doen.

Enkele resultaten circulair en sociaal inkopen:
- In 2024 is een nieuwe cateraar begonnen in de kantine van het Stadskantoor, die werkt volgens duurzame en sociale criteria.
- Eind 2024 hebben we een nieuwe partij gecontracteerd voor het beheer van onze buitensportaccomodaties, waaronder de sportvelden, met veel aandacht voor biodiversiteit. Dit gaat in vanaf 2025
- Op 10 december 2024 is een collegebesluit genomen om zeven rioolgemalen duurzaam en circulair te gaan renoveren in 2025.
- Vanaf 2025 rijden de aannemers voor het onderhoud openbare ruimte 100% op plantaardige diesel. Dit is geen fossiele brandstof en het scheelt 90% CO2-uitstoot.

Verduurzamingsplan gemeentelijk vastgoed
Dit plan is in voorbereiding voor een raadsbesluit in 2025. Centraal staat CO2-reductie, met daarnaast ook aandacht voor andere duurzame aspecten. Wat betreft circulariteit gaat het om duurzame en herbruikbare materialen. Er zal zorgvuldig worden afgewogen tussen het

verminderen van energieverbruik en het gebruik van materialen, inclusief de emissies die vrijkomen tijdens productie, transport en bouw. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is de losmaakbaarheid van materialen, zodat hergebruik in de toekomst wordt vergemakkelijkt. Het verduurzamingsplan gemeentelijk vastgoed geeft hier invulling aan. Verder is het streven om in 2025 een pilot uit te voeren voor de toepassing van circulariteit bij renovatie van een gemeentelijk gebouw.

Circulaire gebiedsontwikkeling in 2024, Bruisend Hart als voorbeeld
Voor Bruisend Hart is in 2024 het stedenbouwkundig plan afgerond, met aandacht voor circulariteit in deze gebiedsontwikkeling. Zo krijgen de begane grond en kelders van gebouwen extra hoogte, zodat deze vrij in te delen zijn. Daarnaast wordt bij de bouw geen lijm en kit gebruikt, waardoor de gebouwdelen losmaakbaar en repareerbaar zijn. De materialen in de buitenruimte worden bewust ontworpen op meerdere vormen van gebruik. De materialen zullen zo goed als allemaal herbruikbaar zijn en bedoeling is om bij aanleg minimaal 50% hergebruikt materiaal toe te passen.

Circulaire gebiedsontwikkeling in 2025. MOB-terrein als voorbeeld.
Het ontwerp en de aanbesteding staat gepland in 2025. De gemeente beoogt met de gebiedsontwikkeling van het MOB-terrein (ons eigendom) meerdere resultaten te bereiken in 2025; het realiseren van een circulair gemeentedepot, met als opbrengst ook een aanzienlijke verlaging van CO2-reductie. Hier is een verband met de verkenning van een digitale wisselplaats voor bouwmaterialen, zie hoofdstuk bedrijven. Daarnaast biedt de gemeente op het MOB-terrein ruimte aan creatieve, circulaire makers.

Tot slot: 2024 was het jaar van 600 jaar Hilversum
De gemeente bedankt de organisatoren en anderen die hebben meegewerkt aan het kunstwerk van 600 jaar Hilversum. Daarbij krijgen zij een circulair notitieboekje van Green Side, een organisatie die zich inzet voor het duurzaam, sociaal en lokaal verlengen van de levensduur van papier. Uiteraard met de vormgeving van 600 jaar Hilversum.

Bijlage 1 Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 – 2030

De vier ‘grote knoppen’ waaraan gedraaid gaat worden met maatregelen door het NPCE, om de circulaire economie te stimuleren zijn:

1. **Grondstoffengebruik verminderen** Gebruik van minder (nieuwe) grondstoffen door af te zien van het produceren of kopen van producten, deze te delen of ze efficiënter te maken. Dit wil de overheid stimuleren door circulair inkopen. Van bureaus en stoelen tot wegen en waterwerken.Maar ook het in beeld brengen en omvormen van de lineaire productieketens is een belangrijke activiteit hierbij.
2. **Grondstoffensubstitutie** Vervanging van primaire grondstoffen door secundaire grondstoffen en duurzame bio grondstoffen die zo hoogwaardig mogelijk toegepast worden, of door andere, meer algemeen beschikbare grondstoffen met een lagere milieudruk. Denk hierbij aan de verplichting tot een bepaald percentage hergebruikte ofwel secundaire materialen.
3. **Levensduurverlenging** Langer en intensiever gebruik van producten en onderdelen door hergebruik en reparatie. Dit vertraagt de vraag naar nieuwe grondstoffen. Een maatregel die gericht is op levensduurverlenging is bijvoorbeeld een reparateursregister vanaf 2023 voor elektrische en elektronische apparaten om makkelijk een geschikte reparateur te vinden.
4. **Hoogwaardige verwerking** De kringloop sluiten door recycling van materialen en grondstoffen. Hierdoor wordt er minder afval verbrand of gestort en ontstaat er meer hoogwaardig aanbod van secundaire grondstoffen. In 2050 moet het verbranden van recyclebaar materiaal volledig verleden tijd zijn. Dat vraagt om ingrepen aan de voorkant van de keten. Het kabinet wil daarom gemeentes én inwoners helpen om afval nog beter te scheiden.

Voor de meest impactvolle productgroepen zijn specifieke doelen en beleid ontwikkeld. Dit geldt voor consumptiegoederen (waaronder textiel, meubels en elektronica), kunststoffen, bouw woningen/infra en de maakindustrie.

Bijlage 2 Samenvatting position paper 'De circulaire economie' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) 2024. Zie voor de volledige position paper: https://vng.nl/publicaties/position-paper-de-circulaire-economie

De transitie naar een circulaire economie wordt steeds urgenter voor een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving in Nederland. In dit paper, voortgekomen uit consultatierondes met gemeenteambtenaren, benadrukt de VNG dat circulaire economie geen *nice to have* maar een *must have* is voor een toekomstbestendige Nederlandse samenleving.

Huidige stand van zaken

Deze transitie heeft met de lanceringen van het Grondstoffenakkoord en het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) een flinke duw richting de volgende fase gekregen. Ook andere maatregelen zoals de invoer van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) en de ontwikkelingen rondom het Circulair Materialenplan (CMP) dragen hieraan bij.

Veel Nederlandse gemeenten nemen al actieve rollen op zich in deze transitie. Zij fungeren als opdrachtgevers, inkopers, werkgevers, facilitators, handhavers en toezichthouders, met aandacht voor producten en diensten met lage milieu-impact en circulaire productie. Specifieke voorbeelden van gemeenten tonen aan dat er al aanzienlijke stappen worden gezet. De wil is er en aan enthousiasme ontbreekt het deze koplopende gemeenten zeker niet.

We benadrukken echter dat er meer nodig is om echte systeemverandering te bewerkstelligen. De huidige voortgang is nog onvoldoende om de doelstellingen voor een volledig circulaire economie in 2050 te halen.

Knelpunten

- Een belangrijk knelpunt is dat niet alle gemeenten de urgentie voelen of in staat zijn om de benodigde veranderingen door te voeren. Dit komt vaak door een gebrek aan visie, plannen, uitvoeringskracht en financiering.
- Daarnaast zijn er problemen met bestaande wet- en regelgeving. Circulaire en klimaatdoelen werken elkaar geregeld tegen, in plaats van dat ze elkaar versterken.
- Ook loopt de coördinatie tussen verschillende overheidslagen nog niet gestroomlijnd, onder andere door gebrek aan duidelijke rolverdeling.
- Verder ontbreekt het gevoel van urgentie wat betreft de circulaire transitie momenteel breed in de samenleving: circulaire economie is voor veel mensen nog een ver-van-hun-bedshow.

Aanbevelingen

Gemeenten zijn cruciale spelers in de circulaire economie vanuit een grote variëteit aan rollen. Graag zetten we als VNG, als gemeenten, een stap vooruit. We vragen daartoe aan het rijk: ondersteun gemeenten in hun rollen, niet alleen vanuit aanjagende maatregelen, maar ook organiserend en verplichtend. Om de transitie naar een circulaire economie te versnellen, is het essentieel dat de rijksoverheid voorbeeldgedrag vertoont en rollen op zich neemt die alleen zij kan vervullen. De aanbevelingen in dit position paper richten zich op 4 cruciale aspecten (randvoorwaarden) waarop het rijk zijn rol kan versterken en die voorwaardelijk zijn voor de versnelling van de transitie naar een circulaire economie.

Stel duidelijke normering en wetgeving op voor een circulaire economie

Creëer een wetgevingskader dat circulaire economie bevordert. Normering en wetgeving moeten een speelveld creëren dat gunstig is voor de partijen die bijdragen aan de circulaire economie en moeten daarmee innovatie stimuleren. Geef daarnaast duidelijke grenzen aan wat nationaal en wat Europees moet worden geregeld.

Hoewel alle aanbevelingen in dit document van belang zijn, is effectieve wet- en regelgeving cruciaal voor het bewerkstelligen van de transitie naar een circulaire economie.

Stel een heldere visie en governancestructuur op met middelen voor de transitie naar een circulaire economie

Ontwikkel een duidelijke visie en een governancestructuur voor de transitie. Deze visie moet een transitiepad met heldere prioriteiten uitzetten en de verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen benoemen. Zo ligt er naast het aanjagen van het nieuwe circulaire systeem ook een taak bij de rijksoverheid om in te zetten op het af- en ombouwen van huidige lineaire systeem. Daag verder partijen uit om vanuit hun achterban heldere input en bijdragen te leveren.
De governancestructuur moet ervoor zorgen dat de visie wordt uitgevoerd en dat er voldoende coördinatie is tussen alle partijen. Bijbehorend budget, bij voorkeur in de vorm van een structurele financiële prikkel, moet ervoor zorgen dat alle partijen ook daadwerkelijk aan de slag kunnen.

Organiseer landelijke monitoring van de transitie naar de circulaire economie

Zet een systeem op voor het monitoren van de voortgang van de circulaire transitie. Monitoring moet inzicht geven in de voortgang van de transitie en de effecten van de inspanningen. Ontwikkel meetmethodes en evaluatie-instrumenten die de impact van activiteiten op circulaire economie beoordelen. We pleiten voor de ontwikkeling van een monitor voor gemeenten, waarbij impact identificeren, doelstellingen opstellen en in- en output meten centraal staan.

Coördineer de oprichting en doorontwikkeling van kennisplatforms

Richt kennisplatforms op waar nodig en ontwikkel ze door om kennisdeling en implementatie te ondersteunen. Kennisplatforms moeten gemeenten en andere organisaties ondersteunen bij het delen van kennis en *best practices*. Bij de doorontwikkeling hoort ook ondersteuning bij de implementatie van die opgedane kennis. Het rijk kan goede afstemming tussen de verschillende kennisplatforms waarborgen en deze integreren in een bredere governancestructuur. Geef hierbij ook ruimte aan de VNG om gemeenten te voorzien van kennis en expertise.

Tot slot

De huidige inspanningen voor de circulaire economie zijn onvoldoende om de doelstellingen voor 2030 en 2050 te halen. In het streven naar een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving, doen we daarom de oproep namens gemeenten om van het NPCE écht een nationaal programma te maken, waarin iedere partij de rol oppakt die het beste bij haar past.
We vragen de rijksoverheid daarbij om vanuit de genoemde aanbevelingen een stevigere leiderschapsrol op zich te nemen, waarmee ze andere partijen, waaronder gemeenten, faciliteert in hun rollen. We erkennen hierbij de al ingezette koers en inspanningen van het ministerie van IenW vanuit het NPCE, de ontwikkeling van de CE-wet met ruimte voor normeren en beprijzen, de invoering van het UPV, de verkenning van een sterkere samenwerking tussen regio en rijk met aandacht voor governance en de ontwikkeling van het Circulair Materialenplan.
We benadrukken de bereidheid van de VNG en onze achterban om de schouders onder de transitie naar een circulaire economie te zetten. De huidige middelen van de VNG voor ondersteuning van gemeenten in de transitie naar een circulaire economie schieten echter ruimschoots tekort. De VNG gaat daarom graag in gesprek met de staatssecretaris over de 4 bovengenoemde aanbevelingen.

Bijlage 3 Ontwikkelingen op circulaire gebied buiten Hilversum

Europa
De Europese Unie stuurt met wetgeving op lange termijndoelen voor een groene toekomst. Onderdeel daarvan zijn duurzaamheidsrapportages door bedrijven en Ecodesign voor producten op de Europese markt.

Vanaf 1 januari 2025 geldt de CRSD, de Corporate Reporting Sustainability Directive, voor grotere bedrijven; meer dan 250 werknemers, of meer dan 50 miljoen omzet of meer dan 25 miljoen op de balans. Zij krijgen de plicht om te rapporteren over ecologische en sociale thema's, waaronder circulariteit en materiaalgebruik. Daar krijgt ook het midden- en kleinbedrijf (MKB) mee te maken, in hun rol als toeleverancier voor deze grotere bedrijven.

Op 18 juli 2024 is de Ecodesign for Sustainable Product Regulation (ESPR) in werking getreden in de Europese Unie. Doel is om duurzame producten op de Europese Markt te verkrijgen, die circulair, energiezuinig, repareerbaar en recyclebaar zijn. De ESPR geldt voor vrijwel alle producten en zal de komende jaren per soort product worden ingevoerd. https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/ecodesign-sustainable-products-regulation_en

Nederland
De doelen van de circulaire economie en het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 blijven onverkort van kracht in het landelijke regeerakkoord (2024). Zie bijlage 1 voor uitleg van de vier "grote knoppen" uit het nationaal programma; grondstoffengebruik verminderen, grondstoffensubstitutie, levensduurverlenging en hoogwaardige verwerking.

In januari 2025 verwachten we de publicatie van de tweejaarlijkse Integrale Circulaire Economie Rapportage van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Provincie Noord-Holland stimuleert circulaire economie
Ook de provincie voert beleid uit om de circulaire economie te stimuleren, onder meer samen met de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De provincie richt zich op zowel gemeenten als ondernemers en onderwerpen zoals de herontwikkeling van bedrijventerreinen. We verkennen in 2025 of we meer kunnen samenwerken met de provincie. Zie ook Circulaire economie provincie Noord Holland.

Metropoolregio Amsterdam.
We werken in Hilversum al met de MRA-methodiek voor circulair inkopen en doen mee aan de jaarlijkse monitor circulair inkopen. We rapporteren jaarlijks over de voortgang richting 100% circulair inkopen MRA in 2030.

Hilversum verkent in het eerste kwartaal van 2025 bij welke MRA-projecten het verder kan aanhaken, door mee te gaan doen en/of onze kennis en ervaring in te brengen. In het recente Hoofdlijnen Meerjaren Uitvoeringsprogramma MRA Agenda 2025 – 2028 zijn verschillende voor Hilversum interessante projecten opgenomen. Voor 2025 zijn dat o.a.:

- uitvoeren nulmeting om materiaalstromen in kaart te brengen
- onderzoeken van de mogelijkheden voor de vorming van een regionale repair-coalitie. In 2025 formuleren we een plan van aanpak.
- ontwikkelen van een regionale aanpak voor het integreren van circulariteit bij gronduitgifte, in maatschappelijk vastgoed en de renovatie en transformatie van bestaand vastgoed.
- vormen van een coalitie rond circulair slopen en bouwen aan draagvlak voor een Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen MRA.
- ontwikkelen van een regionale aanpak waarmee circulariteit wordt geborgd in de gemeentelijke organisatie en projecten in de openbare ruimte.

Verder voert de MRA in 2025 een verkenning uit naar de verbindingen tussen de energietransitie en de circulaire transitie, bijvoorbeeld via biobased isoleren. Zie voor meer informatie ook MRA circulaire economie.

Omgevingsdienst OFGV onderzoekt circulaire taken
De Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV) onderzoekt momenteel hoe zij vanuit hun takenpakket kunnen werken aan de circulaire economie, zoals via vergunningvoorschriften, advisering en data-analyses. De focus ligt bij het zoeken naar de mogelijkheden en het voorbereiden op nieuwe wetgeving, zoals het Circulair Materialenplan (CMP). Dit is een belangrijk instrument dat vanaf 2025 als opvolger van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3) wordt ingezet om een circulaire economie te bereiken. Zie https://circulairmaterialenplan.nl/cmp/.

Regio Gooi en Vechtstreek
Het Rijk benadrukt het belang van het tot stand komen van circulaire regio's in het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030. Wij werken in de regio Gooi en Vechtstreek op basis van de Regionale samenwerkingsagenda 2023-2026 gezamenlijk aan het stimuleren van circulariteit langs drie lijnen: ambachten, bouw en bedrijventerreinen. Ook zijn wij actief in de Metropoolregio Amsterdam en Regio Utrecht.

Subsidiemogelijkheden voor jaarplan circulair
Er zijn subsidiemogelijkheden op het gebied van circulariteit bij het Rijk, de Provincie en de EU. De subsidies lenen zich vaak niet voor een hoofdrol voor de gemeente, omdat ze vooral gericht zijn op samenwerkingsverbanden van onderzoeks- en kennisinstellingen en ondernemers/bedrijven. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld het sluiten van materiaalketens, bevorderen van innovaties, ontwikkelen van nieuwe, circulaire concepten en het vergroten van het aanbod circulaire producten, processen en diensten. Wat kan de gemeente dan wel? De rol van de gemeente als (hoofd)aanvrager van subsidies voor circulariteit is beperkt tot intermediair en facilitator, om investeringen door lokale samenwerkingsverbanden in de ontwikkeling van de circulaire economie te bevorderen. Zoals pilotprojecten, waarbij bewoners nieuwe circulaire concepten gaan testen. Ook het ontwikkelen van transitiehubs past hierin. Dat zijn plekken waar nieuwe technologie wordt gedemonstreerd, kennis wordt overdragen en trainingen of opleidingen kunnen worden aangeboden.

Voorwoord

Circulariteit raakt op een natuurlijke manier steeds meer met ons leven verweven en daar ben ik blij mee. Duurzaamheid, waar circulariteit onder valt, is immers een van de thema's die centraal staan in de Omgevingsvisie Hilversum 2040 en het is onderdeel van het Hilversumse coalitieakkoord. Bezig zijn met circulariteit is vooral heel belangrijk omdat er door hergebruik of langer gebruik van materialen minder grondstoffen en transporten nodig zijn. De CO_2-uitstoot en afvalstromen verminderen en daarmee verlagen we de druk op het milieu.

Het afgelopen jaar hebben we veel moois bereikt. Hilversum Repareert heeft een vliegende start gemaakt. Op onze website, via campagnes en op social media motiveren we inwoners om spullen een tweede kans te geven. Kleding, elektrische apparaten en meubels zijn vaak prima te repareren bij een van de reparatiepunten in onze stad, en vaak is het goedkoper dan iets nieuws aanschaffen. Als extra stimulans hebben we 600 reparatietegoedbonnen uitgedeeld.

Bijzonder is het gordijnenproject, dat in Hilversum is ontstaan. Hierbij maken we van textielafvalstromen isolatiegordijnen voor inwoners met energiearmoede. We leggen hiermee een verbinding tussen duurzaamheid en het sociaal domein. Gemeenten om ons heen hebben hier ook interesse in getoond. Binnenkort hebben we een gesprek met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) om te vertellen hoe wij het gordijnenproject hebben opgezet. Ook vanuit de Tweede Kamer komt het verzoek om meer informatie.

Ondernemers krijgen steeds meer te maken met wetgeving op het gebied van circulariteit. Toelichting op die wetgeving is onderdeel van de circulaire scans, waarvoor we bij MKB'ers in Hilversum op bezoek gaan. Ondernemers realiseren zich niet altijd dat zij als toeleverancier van grote bedrijven ook aan bepaalde regels rondom de circulaire economie en duurzaamheid zijn gebonden. Denk aan het inzichtelijk maken van de CO_2-uitstoot van een product. Door de regelgeving samen door te nemen, maken we ze hiervan bewust.

Dit jaar is ook het Duurzaamheidscentrum Hilversum aan de Larenseweg geopend. Hilversum100, HilverZon, HET en Stichting Omgevingseducatie geven inwoners hier informatie over duurzaam leven en circulariteit. Iedereen kan tijdens openingstijden binnen lopen voor advies en inspiratie. Een mooi initiatief dat ik graag ondersteun!

Ik kijk positief naar 2025: de circulaire multifunctionele accommodatie Bloemrijk in Hilversum-Zuid opent haar deuren, we hebben het Convenant Toekomstbestendig Bouwen getekend en gaan daarmee aan de slag, en woningcorporaties werken aan een project voor circulaire badkamers. We zien ook dat steeds meer inwoners uit zichzelf bewuster met spullen en grondstoffen omgaan.

Met deze folder willen we laten zien hoe circulair Hilversum al is en vooral, hoe leuk het is om hiermee bezig te zijn. De geïnterviewden vertellen hoe zij circulair werken.

Veel leesplezier!

Bart Heller
wethouder Milieu en afval

Bedrijven

Circulaire scans

Blij verrast zijn veel ondernemers die meedoen aan de circulaire scan van de gemeente Hilversum. Vaak werken ze al duurzamer dan ze zelf in de gaten hebben. En dat is positief, al valt er nog een wereld te winnen.

Ynske Betlem, verbinder Circulaire economie: “Onze bezoeken aan MKB’ers in Hilversum zijn bedoeld om ze verder te helpen. In ons gesprek over circulaire economie blijkt regelmatig dat ondernemers een duurzamere bedrijfsvoering hebben dan ze dachten.

Bij circulariteit denken veel mensen aan afval recyclen, maar het is groter dan dat. Dat laten we zien met de R-ladder, die de mate aangeeft waarin je circulair werkt. Bij onze circulaire scan hoort ook een toelichting op de wetgeving. We merken dat dit voor veel ondernemers nog de ver-van-hun-bed-show is. Toch moeten bedrijven weten met welke wetten ze te maken kunnen krijgen, zoals de Right to Repair, de CSRD-richtlijn (Corporate Sustainability Reporting Directive) en de nieuwe verpakkingsregels.

De ondernemers die we hebben bezocht zijn heel positief. In 2025 hopen we door te gaan met gesprekken voeren. Zo krijgen we een steeds beter beeld van de behoeftes van bedrijven én kunnen we ondernemers met elkaar gaan verbinden.”

Meer lezen: Circulaire economie

Meer informatie

Opwaarts

‘Een soort weeshuis voor spullen’ noemt Daan van Alkemade zijn initiatief Opwaarts. Maar wat begon als een ‘weeshuis’ is inmiddels een begrip in Hilversum. Dit jaar vond voor de tweede keer het Opwaarts Upcycle Festival plaats én Daan krijgt steeds meer een verbindende rol tussen vragers en aanbieders van gebruikte spullen.

Daan: “Het is bijzonder om te zien dat de circulaire samenleving zo groeit. De vraag naar gebruikte meubels stijgt opvallend snel. Tegelijkertijd merken we dat bedrijven vinden dat ze niet meer zomaar alles kunnen weggooien. Mensen mogen mij altijd bellen als er iets over is. Ik probeer het direct naar de nieuwe bestemming te laten gaan en niet eerst zelf op te slaan. Inzamelen en er vervolgens niets mee doen, daar los je niets mee op. Liever verbind ik organisaties, zoals omroepen, scholen en kerken. Wat voor meubilair heeft de één nodig en wat wil de ander kwijt? Hiervoor willen we een loods van de Tomingroep gaan gebruiken, waar herintreders de meubels opknappen.

Het contact met de gemeente Hilversum is supergoed. We werken onder meer samen voor Hilversum Repareert en het opzetten van een bouwkringloop. Onlangs zijn we verhuisd van het MOB Complex naast het vliegveld naar de andere kant van het terrein. Van de gemeente mogen we hier langere tijd blijven. Daar ben ik erg blij mee. Dit is een mooie plek om met Opwaarts door te blijven gaan.”

Meer lezen: Broedplaatsen in Hilversum

Overige partijen

» Toma Bloemenservice

Diverse tweedehands-kledingwinkels:

» Petit Piaf
» Sweet Repeat
» Second Life Style
» Appel en Ei

» Hilversum100, het netwerk van duurzame doeners

Organisaties

Stichting Omgevingseducatie

Het is feest bij Omgevingseducatie. Deze stichting bestaat 30 jaar. De medewerkers leren kinderen in Gooi en Vechtstreek meer over hun eigen omgeving; van natuur tot erfgoed. In juni organiseerde de stichting voor het eerst de Duurzame Schoolweken en dat smaakte naar meer.

Sandra van Breemen, projectleider natuur en duurzaamheid: “Alle Hilversumse scholen kregen de Duurzame Schoolweken, een samenwerking met de gemeente, dit jaar kosteloos aangeboden. De veertien scholen die meededen, volgden een gastles over de Junior Global Goals en ze konden zich opgeven voor een workshop, gastles of excursie. We zijn bijvoorbeeld naar het GAD-afvalscheidingsstation geweest.

Daarnaast was er de les ‘Waardeer je kleren’. Daarbij kregen de leerlingen te horen hoeveel energie en grondstoffen nodig zijn om een kledingstuk te maken. Voor een spijkerbroek is dat 7.000 liter water. Dat vinden de kinderen wel veel. We zetten ze dus aan het denken: waarom is het zo en kan het misschien anders?

Volgend jaar organiseren we opnieuw de Duurzame Schoolweken, van 19 mei tot en met 6 juni. Ook willen we kinderen meer vertellen over het repareren van kleding en apparaten, en ze vaardigheden aanleren zoals het plakken van een fietsband. We hopen dat scholen ons ook in 2025 weten te vinden als ze invulling zoeken voor thema’s als duurzaamheid.”

Meer lezen: Textiel Race basisscholen Hilversum

Meer informatie

Overige partijen

- » Duurzaamheidseducatie
- » Natuurboerderij KipEigen
- » VanHier, vezelplaten van Nederlandse bodem
- » Speel-o-theek, leen speelgoed
- » ROC opleiding Mode is Eco school
- » Repair Café

Winnaar van de GDO Innovatie- & Impactprijs 2024
Omgevingseducatie Gooi en Vechtstreek is met ‘Kompas op Groen’ de winnaar van de juryprijs! Meer weten? Lees hier meer

Duurzame accommodatie Bloemrijk

Het ambitieniveau was hoog bij de bouw van de multifunctionele accommodatie Bloemrijk in Hilversum-Zuid. Zowel de gemeente als de Alberdingk Thijm Scholen, waar de voormalige Paulusschool onder valt, wilden hier een duurzame accommodatie laten verrijzen. Dat is gelukt: de school, Bink Kinderopvang, buurthuis de Lelie, Jeugd & Gezin en een jongerencentrum huizen straks in een gebouw dat helemaal circulair is.

Lando van Wee, directeur Facilitair Bedrijf AT Scholen: “Het was niet makkelijk om onze duurzame ambities, die bovenop het bouwbesluit kwamen, te verwezenlijken. Gelukkig heeft de gemeenteraad tussentijds extra budget beschikbaar gesteld. Daar zijn we dankbaar voor.
Nu hebben we een gebouw dat veel losmaakbaarder is dan normaal gesproken het geval is. Mocht het ooit – over heel lange tijd – worden afgebroken, dan zijn alle materialen opnieuw te gebruiken.

Circulair werken begon al bij de sloop. Het is niet verplicht om alles minutieus uit elkaar te halen, maar wij vonden het belangrijk om dit wel te doen. Daardoor is het gelukt om bouwmaterialen een tweede leven te geven.

Meer informatie

Zoals grote spanten die zijn doorverkocht aan andere projecten. Ook de stenen zijn apart geoogst. Die gaan bijvoorbeeld dienen als ondergrond voor wegen.

Voor de nieuwe school hebben we veel vast meubilair, zoals kastenwanden in de lokalen en de leerpleinen. Ook vernieuwen we de tafels en stoelen. Ons huidige meubilair gaat naar een van de andere AT Scholen of naar een school in het buitenland. Ook dit belandt dus niet op de schroothoop.”

Bewoners

Hilversum Repareert

Reparatie de gewoonste zaak van de wereld maken, dat is het doel van Hilversum Repareert. Met dit project hoopt de gemeente Hilversum te bereiken dat inwoners eerst aan repareren denken, in plaats van iets wat stuk is meteen weg te gooien.

Projectleider Pien Gerards: “De afvalberg groeit omdat er ontzettend veel waardevolle spullen worden weggegooid. Het is onze wens dat dit verandert en dat reparatie voor Hilversummers de normaalste zaak van de wereld is. Daarom zijn we in 2023 gestart met Hilversum Repareert.

Reparatie heeft een slecht imago. Mensen vinden het suf. Daarom willen we reparatie juist een positieve draai geven. Dat doen we met onze campagnes, waarvan de eerste begin 2024 van start ging, de website en berichten op social media. Verder deden we dit jaar mee aan de Week van de Circulaire Economie, de Textiel Race voor basisschoolkinderen en aan de Duurzame Dagen van Hilversum100.

Om inwoners te helpen met hun keuze voor reparatie – wat een gedragsverandering inhoudt – deelden we dit jaar tegoedbonnen uit: 20 euro korting voor textielreparatie en 30 euro korting op het repareren van apparaten.

Tegelijkertijd werken we aan het versterken van de reparatiebranche. Er zijn namelijk nog niet genoeg handen die kunnen repareren. We hopen dat het netwerk straks zo sterk is, dat ondernemers naar elkaar kunnen doorverwijzen als ze zelf geen tijd hebben voor een reparatie.

Meer informatie

Het meest trots ben ik op het samenwerken binnen Hilversum Repareert. Dit doen we niet alleen met Hilversum100 en intern met de wijkregisseurs en het sociaal domein, maar ook extern met bewoners, wijkcentra, reparatieondernemers en de Repair Cafés. Duurzaamheid heeft namelijk ook een sociale kant, die mogen we niet vergeten.

In 2025 gaan we door met Hilversum Repareert. We richten ons op het versterken van wat in 2023 en 2024 is opgebouwd. Dat gaan we doen met oog op ecologische en sociale duurzaamheid.”

Gordijnenproject

In de wereld van het woontextiel verdween er tot een paar jaar geleden veel in de container. Dit vroegere ‘afval’ krijgt in Hilversum een dankbare bestemming: er worden isolerende gordijnen van gemaakt. Via het Gordijnenproject van de gemeente komen ze terecht bij inwoners met energiearmoede.

Monique Dickhaut, No Waste Decoration: “Iedereen kent de verhalen van kleding die op de afvalberg belandt of in de verbrandingsoven terechtkomt. Weinig mensen weten dat ook woontextiel een grote afvalstroom vormt.

Als stylist in een woonwinkel gooide ik altijd veel mooie materialen weg; van gordijnen met een weeffoutje tot stofstalen. Dat vond ik zonde en dus ben ik het gaan hergebruiken. Sinds 2023 maak ik voor de gemeente Hilversum isolatiegordijnen van die afvalstromen. Inmiddels hebben we al vijfhonderd gordijnen bij inwoners opgehangen. Dat is 5580 vierkante meter aan stof en voering die anders zou zijn weggegooid.

2024 was een waardevol jaar waarin we echt veel hebben geleerd. Hierdoor konden we ons traject beter vormgeven. Van de inwoners krijgen we veel mooie reacties. Ze zijn blij met de isolatiegordijnen van hergebruikt materiaal en vinden het bijzonder dat ze zelf de stof mogen kiezen.

Overige partijen

- Start Duurzaamheids-centrum
- Ketting Kledingruil door 600 Hilversummers
- FamFam, uitwisselen van kinderspullen

In 2025 hopen we nog meer inwoners blij te maken met comfort en isolatie.”

Meer informatie

Gemeente

Tegelwippen

Hilversum krijgt steeds meer groene speeltuinen. Grijze stoeptegels maken plaats voor zand, gras, houtsnippers, bloemen en planten. De tegels verdwijnen niet helemaal van de speelplaatsen; de gemeente maakt er bankjes van. Ook op andere plekken in de stad krijgen oude tegels een nieuwe bestemming.

Daniël Grootendorst, ontwerper openbare ruimte gemeente Hilversum: ”Elk jaar vergroenen we vijf tot zes speeltuinen, zoveel mogelijk verspreid over Hilversum. De huidige verharde situatie zorgt ervoor dat er veel stoeptegels vrijkomen en dat is mooi, want dat is materiaal waar we iets mee kunnen. De groene speeltuinen zijn namelijk ook ontmoetingsplaatsen en daar hoort een zitgelegenheid bij. Met de gewipte tegels maken we kleinschalige bankjes in allerlei vormen, die mooi opgaan in de speeltuin.

Ook bij andere projecten doen we aan hergebruik. Tijdens de herinrichting van de Gijsbrecht worden de tegels vervangen door gebakken klinkers. Omdat de tegels nog goed zijn, gebruiken we ze voor de stoepen in Trompenberg-Zuid. Dus we schuiven best wat in Hilversum. Momenteel hebben we geen gemeentewerf, dus is er geen plek om materialen op te slaan. Gelukkig komt er een nieuw depot waar ook materialen voor hergebruik komen te liggen. Dat moet een snoepwinkeltje voor ontwerpers worden.”

Meer informatie

Overige partijen

- » Convenant toekomst-bestendige nieuwbouw
- » Openbare ruimte: Pilot eco-monitor
- » MOB-terrein raads-besluit ontwikkeling
- » Blue loop ingezameld door collega’s
- » Circulair opgenomen in visie openbare ruimte
- » Het gebruik van bekers i.p.v. wegwerpbekers
- » Crailo
- » Het meest duurzame straatje in Hilversum

Uitvaartstichting Hilversum

Van grafstenen tot koffiekopjes; Uitvaartstichting Hilversum zorgt dat vrijwel alles een tweede leven krijgt. Ook voor duurzaam begraven op een natuurbegraafplaats kunnen mensen bij de Uitvaartstichting terecht.

Anita van Loon, directeur Uitvaartstichting Hilversum: “Drie jaar geleden trokken we in het monumentale pand aan de Bosdrift. Alles wat we hier hebben is tweedehands: van de kopjes waarin we koffie serveren tot de gebruikte Gispen-stoelen die opnieuw zijn bekleed. Ik vind het zonde om zomaar dingen te vernietigen.

Iets wat eerder is gebruikt, heeft vaak een verhaal. Dat geldt ook voor de oude graven op de begraafplaats Bosdrift. Deze bijzondere graven maken deel uit van de geschiedenis van Hilversum. Met donaties hebben we ze gerestaureerd en nu kunnen mensen ze kopen om later in begraven te worden. Voor grafstenen waar nabestaanden afstand van hebben gedaan, zoeken we eveneens een herbestemming.

Op de Bosdrift hebben we een natuurbegraafplaats. Hier begraven we mensen bij voorkeur in een Loop Living Cocoon van paddenstoelen en hennepvezels, die 45 dagen na de begrafenis is vergaan. Dan kan de natuur zijn werk doen en gaat het lichaam op in de aarde. Ook op de Noorderbegraafplaats kunnen we straks op deze manier begraven.

In 2024 hebben we ons aangesloten bij GreenLeave, dat streeft naar volledig duurzame uitvaarten. Hiervoor krijgen we eens in de drie jaar een audit. Dit betekent dat we écht moeten laten zien hoe duurzaam we zijn.”

Meer informatie